

Arkæologisk udgravnings Rapport

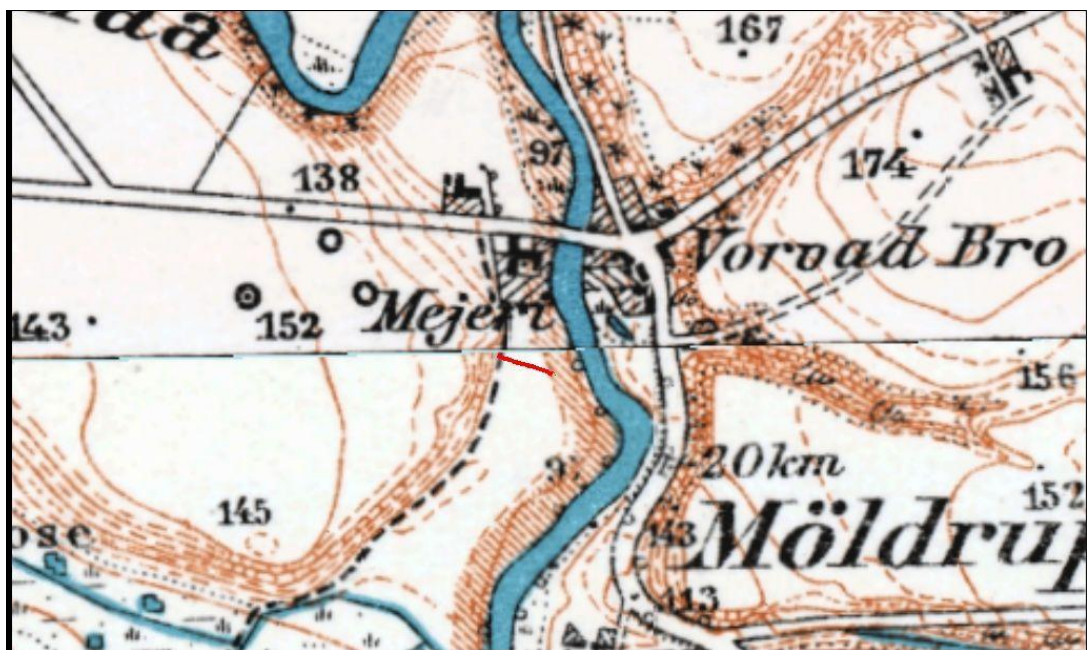

HOM2751, Spildevandsledning Voervadsbro – Vestbirk – Åstrup. Etape 1.3

Tidl. Skanderborg Amt, Tyrsting Herred, Sønder Vissing Sogn

Sted-SBnr.: 160404 - 252

KUAS: 2011-7.24.2/HOM-0015

Abstract:

Der blev i en 53 m lang søgegrøft, gravet på tværs af en flad terrasse lige ovenfor Gudenåen i Voervadsbro, registreret i alt 30 anlæg. Langt hovedparten af anlæggene består af stolpehuller, der formodes at repræsentere et eller flere langhuse. I den vestligste ende af søgegrøften udgravedes to brandgrave, begge med brændte ben. Gravene daterer sig til yngre bronzealder, en datering der også kan gælde for den nærliggende bebyggelse.

15.12.2014 Per Borup

UNDERSØGELSENS FORHISTORIE	3
ADMINISTRATIVE DATA	3
TOPOGRAFI	3
MÅLESYSTEM OG UDGRAVNINGSMETODE	4
UNDERSØGELSENS RESULTATER	4
FREMTIDIGT ARBEJDE PÅ STEDET	6

Undersøgelsens forhistorie

Forud for etableringen af en spildevandsledning mellem Voervadsbro og Brædstrup Rensningsanlæg blev der foretaget arkæologiske forundersøgelser på fire lokaliteter (jf. forundersøgelserapport). Kun på den ene, område 1.3 i Voervadsbro, foranledigede prøvegravningen en mindre udgravning. En relativ høj anlægsintensitet omfattede her bl.a. en del formodede stolpehuller.

Lokaliteten ligger på en flad terrasse på vest-siden af Gudenåen, hvor der ganske tæt ved på begge sider har været vadesteder i både historisk og forhistorisk tid

Fig. 2. Udlægning af søgegrøften på den flade terrasse tæt ved Gudenåen, der ses i baggrunden.

Administrative data

Projektansvarlig: Horsens Vand A/S, Grøndlandsvej 5, 2. sal, 8700 Horsens (v. Tom Nielsen)

Rådgiver: Orbicon, Jens Juuls Vej 16, 8260 Viby J (v. Lars Daugaard Andersen)

Entreprenør: Arkil A/S, Hvidemøllevej 7, 8920 Randers NV, (v. Vibeke Larsen, Carl Ginnerup)

Udgravningsdeltagere: museumsmedarbejder Jan Jensen og arkæolog Per Borup (leder)

Varighed: 7.-9. november 2011

Topografi

Området er beliggende på en flad terrasse på vestsiden af Gudenåen i Voervadsbro. Arealet er let hævet over et smalt engområde ned til selve åen og mod vest afgrænset af en stejl, få meter høj skrænt. Terrassen har en bredde på godt 50 m svarende til længden af den udlagte søgegrøft. Undergrunden består overalt på terrassen af rent sand.

Målesystem og udgravningsmetode

Udgravningen fandt sted som en lille udgravning i umiddelbar forlængelse af den arkæologiske forundersøgelse. Undersøgelsen bestod først og fremmest i at udgrave og registrere de i forundersøgelsen 30 påviste anlæg i den godt 50 m lange søgegrøft. Herudover var hensigten at afsøge den afrømmede flade for yderligere anlæg. Det kunne i søgegrøften konstateres, at der på den vestligste del af det undersøgte område tidligere er blevet reolpløjet (fig. 2), men i hvor høj grad de dybe pløjespor havde påvirket eventuelle anlægsspor er uklart. I dette område var stolpehuller helt fraværende, derimod havde to brandgrave overlevet pløjningen.

Alle anlæg blev indmålt med museets højpræcisions-GPS, Trimble R8 i projektion UTM Zone 32 ETRS 89. Vejret var de pågældende dage overskyet og tørt med en tilpas fugtig undergrund, hvilket samlet gav gode iagttagelses- og udgravningsforhold.

Da udgravningsarealet var begrænset til søgegrøftens bredde uden mulighed for udvidelser, kunne anlægsarbejdet (nedgravning af trykledning) påbegyndes straks efter undersøgelsen.

Fig. 2. Dybe pløjespor i undergrunden efter reolpløjning på den vestligste del af det undersøgte areal.

Undersøgelsens resultater

Det blev under udgravningen bekræftet, at godt halvdelen af de registrerede anlæg bestod af stolpehuller, som formodes at repræsentere et eller flere huse (jf. kortbilag). Af i alt 16 stolpehuller havde 5 karakter af ”tagbærende” stolper, mens der blandt de resterende - noget mindre – 11 formentlig gemmer sig flere vægstolper. Der kunne i søgegrøften konstateres et meget uensartet muldlag på den pågældende mark, som gennem en lang årrække har ligget brak. I den østlige del af søgegrøften, hvor alle stolpehullerne var koncentreret, var muldtykkelsen således blot omkring 20 cm, hvilket indebar, at der her var pløjet et stykke ned i undergrunden. Dette var formentlig også årsagen til, at nogle stolpehuller blot var bevaret i få cm’s dybde. I den vestlige del af søgegrøften var muldtykkelsen markant større, men her var den samtidig også præget af den omtalte reolpløjning.

Der kan i den smalle søgegrøft ikke umiddelbart erkendes nogen form for systematik blandt - og derfor heller ikke en funktion af - de mange stolpehuller, ligesom det heller ikke er muligt at fastslå en sikker datering. De formodede bebyggelsesspor kan være samtidige med nogle brandgrave ca. 25 m vest derfor.

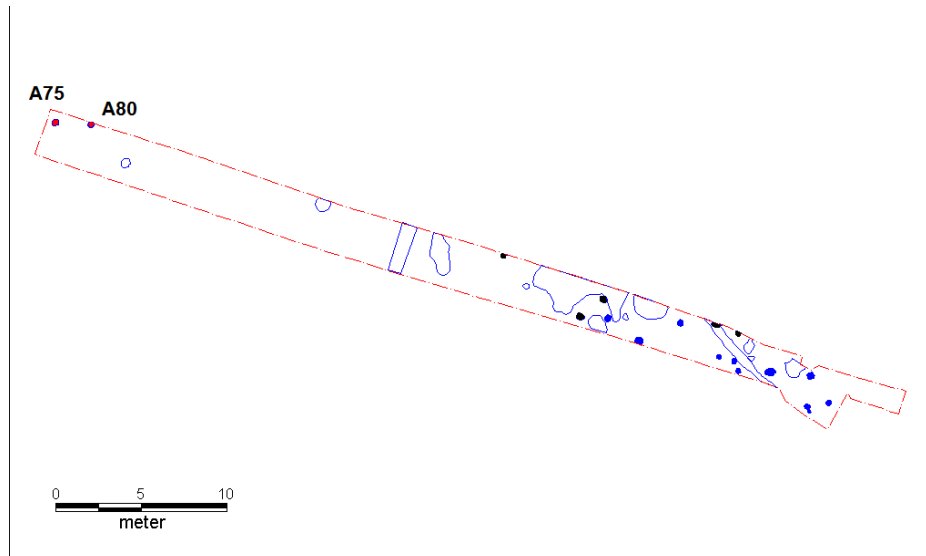

Fig. 3. Søgegrøften med angivelse af de vigtigste anlæg. Store stolpehuller er markeret med sort, lidt mindre med blå. Længst mod vest de to brandgrave A75 og A80.

Fig. 4. En af flere formodede tagstolper set i snit fra sydøst. Stolpehullet (A67) måler 52 cm i dia og 39 cm i dybden. Midt i hullet ses sporet efter en næsten 25 cm bred stolpe.

I den vestlige ende af søgegrøften fremkom blot nogle få anlæg, men i form af to brandgrave og en enkelt kogestensgrube. Alle tre anlæg var i mere eller mindre grad påvirket af reolpløjningen. En urnegrav (X80) blev udgravet i søgegrøftens nordlige side, hvor den var dækket af et ca. 60 cm tykt muldlag. På trods af reolpløjningen var hele den nedre del af urnen bevaret, mens den øvre var fjernet af ploven. Urnen er oprindeligt blevet gravet ned i den lyse undergrund, hvor den var anbragt i et 65 cm bredt og 24 cm dybt hul. Urnen indeholdt brændte knogler men ingen gravgaver. En anden grav (X75) blev udgravet i fladen blot 2 meter derfra. Her bestod graven af en samling brændte knogle, som lå koncentreret ved bunden af en 35 cm bred og blot 12 cm dyb nedgravning. Knoglernes koncentrerede placering kunne tyde på, at de oprindeligt var nedlagt i en organisk beholder. Begge grave fremkom i den yderste vestlige del af søgegrøften, og det kan ikke udelukkes, at de repræsenterer et egentligt gravfelt med flere grave. De to grave anses indtil videre for at være arkæologisk samtidige og daterer sig på baggrund af lerkarret til yngre bronzealder.

Af øvrige anlægstyper var blot en enkelt kogestensgrube (A74), som lå i nærheden af de to grave, mens flere større fyldskifter må betragtes som naturlige farvninger i undergrunden (bioturbation).

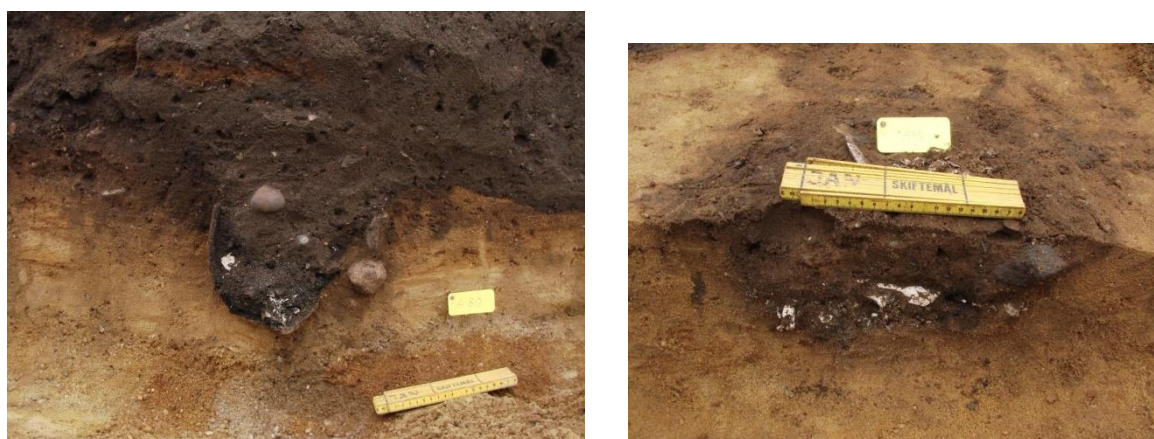

Fig. 5. Urnegraven A80 i siden af søgegrøften fra syd (tv) og brandgraven A75 set i snit fra øst.

Fremtidigt arbejde på stedet

Da alle registrerede anlæg blev snittet og beskrevet, og der ikke var mulighed for at udvide søgegrøften yderligere, anses undersøgelsen indenfor traceet for afsluttet. Da der på stedet findes væsentlige fortidsminder i form af både grave og formodede huse, vil det i forbindelse med kommende anlægsarbejder i dette område være nødvendigt at foretage yderligere arkæologiske undersøgelser.